

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
de heer dr. R.H.A. Plasterk
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Financien en control

Helmond, 28 januari 2014
Onderwerp: Signaal gevolgen rijksbeleid

Ons kenmerk: 1499000344
Uw kenmerk:

Doorkiesnr.: 587237
Uw brief d.d.:

Geachte heer Plasterk,

Bij de recente begrotingsbehandeling heeft de gemeenteraad van Helmond een motie aangenomen om een duidelijk signaal af te geven aan het Kabinet en de Tweede Kamer over het gevoerde Rijksbeleid. Wij maken ons namelijk grote zorgen over de gevolgen hiervan voor de financiële positie van de gemeente, voor de kwaliteit van het voorzieningenniveau en de gevolgen voor onze inwoners. De economische crisis blijft ons achtervolgen. Om het tij te keren is gekozen voor het doorvoeren van grote rijksbezuinigingen en met het oog op de toekomst voor vergaande hervormingen. Het is logisch, dat de gemeenten evenredig meedelen in de pijn. Daarnaast is aan de gemeenten een grote rol toebedacht bij de hervormingen, met name bij de 3 decentralisaties in het sociale domein. Als gemeente hebben we deze uitdaging loyaal opgepakt. Hierbij streven we naar maatschappelijke verantwoorde oplossingen voor onze burgers. Gaandeweg bekruipt ons echter steeds meer het gevoel, dat we door een stapeling van voorwaarden, maatregelen, bezuinigingen, krimpende budgetten en andere omstandigheden in een steeds lastiger pakket komen en hebben wij grote zorgen over de haalbaarheid van een maatschappelijk verantwoord eindresultaat.

Uiteraard speelt dit alles tegen de achtergrond van de overige algemene rijkskortingen, onze bezuinigingstaakstellingen en de gevolgen van de economische crisis, zoals de huidige situatie op de woningmarkt, de problematiek van starters op de woningmarkt, de wegvallende middelen voor stedelijke vernieuwing, de stagnerende grondexploitaties en de druk op de arbeidsmarkt en daarmee samenhangende werkloosheid.

Verdeling van de pijn

We staan de komende jaren voor een gigantische opgave. Uitgangspunt is dat de pijn gelijk verdeeld wordt. In principe is dit geborgd in de Financiële verhoudingswet en de afspraken dat de gemeentefinanciën meebewegen met die van het Rijk, de 'trap op – trap af'-systematiek. Dat is rechtvaardig. Helaas moeten wij constateren, dat de gemeenten in de praktijk veelvuldig geconfronteerd worden met extra

bezuinigingen en afwenteling van lasten. Kenmerkend daarbij is dat kortingen worden doorgevoerd zonder dat taken of kosten wegvallen.

Dualiseringskorting

Het meeste recente voorbeeld is de dualiseringskorting. Deze korting van € 18 miljoen heeft verband met de door de minister beoogde vermindering van het aantal gemeenteraadsleden. De korting staat ingeboekt vanaf 2015. De korting blijft staan, terwijl het wetsvoorstel dat de vermindering van kosten moet realiseren, verworpen is.

Korting opschaling gemeenten

Om gemeenten een prikkel tot samenwerken te geven, heeft het kabinet een korting van € 60 miljoen in 2015 op het gemeentefonds doorgevoerd. Deze korting loopt op tot € 975 miljoen in 2025. De korting is ingevoerd omdat het Rijk veronderstelt dat gemeenten besparingen realiseren door samen te werken. Dit is in tegenspraak met de bestaande handelswijze binnen de financiële verhoudingen waarbij efficiencywinst toevalt aan de bestuurslaag waar deze gerealiseerd wordt. Deze korting druist daarom tegen de Financiële-verhoudingswet in. Daarnaast hebben de gemeenten eventuele voordelen door schaalvergroting hard nodig om de decentralisaties in het sociaal domein te kunnen bekostigen. Bezien vanuit de doorgevoerde kortingen op het sociaal domein lijkt e.e.a. dubbelop.

Korting onderwijshuisvesting

Ingaande 2014 wordt het gemeentefonds voor € 256 miljoen gekort op het onderdeel onderwijshuisvesting. Deze korting vindt plaats op basis van een vermeende onderbesteding op dit onderdeel. De korting is in strijd met de uitgangspunten van het gemeentefonds. De middelen worden overgeheveld naar het onderwijsveld, terwijl het takenpakket van de gemeente ongewijzigd blijft.

Korting BCF

Op basis van het regeerakkoord was het voornemen om het BTW-compensatiefonds op te heffen. Hiervoor werd (inclusief de gevolgen van de BTW-verhoging) een bedrag van € 550 miljoen ingeboekt. Gelet op de extra problemen, die de opheffing van het fonds zou opleveren, is besloten om het fonds niet op te heffen. De korting bleef echter overeind. Dit betekent in de praktijk een extra algemene korting van € 484 miljoen op de uitkering uit het gemeentefonds zonder dat er sprake is van wegvallende kosten.

Suppletieuitkering OZB.

Bij de instelling van deze suppletieregeling ter compensatie van het wegvallende deel van de uitkering uit het gemeentefonds is afgesproken om deze geleidelijk af te bouwen in een situatie van voldoende groei van de uitkering uit het gemeentefonds. Nu is er voor gekozen om de suppletie alsnog de komende jaren versneld af te bouwen. Dit is, gelet op de kortingen die de komende jaren

worden doorgevoerd, strijdig met de afspraken en onderliggende intenties en leidt onnodig tot extra bezuinigingen bij onze gemeente.

Eerdere kortingen

Voorgaande zaken vertalen zich in extra kortingen voor de gemeenten. Deze komen boven eerdere nadelen als gevolg van het 3 jaar (2009, 2010 en 2011) buiten werking stellen van de normeringssystematiek ('trap op - trap af'-systematiek), de kosten van de cao-ontwikkeling 2012 die de gemeenten zelf moesten opvangen en het ondanks eerdere toezeggingen alsnog doorvoeren van een korting van € 100 miljoen in verband met de instelling van Regionale uitvoeringsdiensten. Verder zien wij dat in de praktijk op het gebied van veiligheid steeds meer een beroep wordt gedaan op gemeenten zonder dat daar extra middelen tegenover staan.

Nieuwe kortingen

Momenteel wordt de herijking van de uitkering uit het gemeentefonds voorbereid met de bedoeling om deze 1 januari 2015 in te voeren. De verwachting is, dat dit gepaard gaat met herverdeeleffecten. Ingeval van negatieve herverdeeleffecten vergt dit onder de huidige financiële ontwikkelingen voor de desbetreffende gemeente extra bezuinigingen. Om die reden vinden wij de herijking op dit moment ongewenst en onverantwoord. Het feit, dat de negatieve herverdeling met olopend € 15 per inwoner per jaar wordt doorgevoerd, neemt de bezwaren onvoldoende weg. Dit kan in de praktijk namelijk alsnog leiden tot voor de gemeente substantiële bedragen en daarmee substantiële extra bezuinigingen. Kortom het tijdstip (tevens invoeringsdatum decentralisaties sociaal domein) is uiterst ongelukkig gekozen en het genoemde bedrag van € 15 per jaar is veel te hoog.

Decentralisatie Sociaal domein

De decentralisaties in het sociaal domein geven de mogelijkheid om samen met het Rijk veel te bereiken. Gelijkijdig is het afbreukrisico zowel inhoudelijk als bestuurlijk erg groot. Wij hebben ons hieraan verbonden op basis van loyaliteit en vanuit de veronderstelling, dat in de benodigde randvoorwaarden werd voorzien. Met name dit laatste baart ons zorgen. Het verschaffen van beleidsvrijheid alleen met een beroep op efficiency en creativiteit is daarvoor niet voldoende. Bij randvoorwaarden denken we aan financiële haalbaarheid, consistentie, draagvlak en duidelijkheid over uit te voeren taken. Daarbij behoort overigens ook het hebben van een goede (financiële) achtervang om tegenvallers op te kunnen vangen. Helaas moeten wij constateren, dat deze zaken of nog steeds ontbreken of nog voortdurend onderwerp van discussie zijn danwel aan veranderingen onderhevig zijn. Teveel problemen en risico's worden bij de gemeenten neergelegd. Te denken valt aan afbouw WSW (bestaande verplichtingen), de begeleiding van Wajongers, het ontbreken van achtervang voor tekorten op het sociaal deelfonds (wel kans op terugbetaling bij voordelen), daadwerkelijke uitstroom- en integratiemogelijkheden en een korting op de huishoudelijke hulp, die niet aansluit bij de omvang van de beoogde doelgroep. Onduidelijkheden over taken en middelen en bijstellingen zoals bij de persoonlijke verzorging zetten het proces en termijnen onder druk en zijn een bron van onzekerheden voor met name de zwakkeren in onze samenleving.

Teruglopende doeluitkeringen

Naast de algemene middelen, die hoofdzakelijk via het gemeentefonds beschikbaar komen, zien we de laatste jaren ook een terugloop in de middelen die beschikbaar komen via doeluitkeringen. In dit verband missen we naast weggevallen middelen in het kader van het Grotenstedenbeleid ook de Van Montfrans-middelen en de middelen voor stedelijke vernieuwing (ISV-middelen). Dit betekent een grote beperking voor de inzet die wij kunnen doen op de leefbaarheid van onze wijken. Wij sluiten niet uit dat dit nog verder onder druk komt te staan als gevolg van de doorwerking van de bezuinigingen op de ministeries.

Deregulering

Samen met u streven we naar steeds verdergaande deregulering. Helaas worden wij in de praktijk geconfronteerd met (nieuwe) regels, die veel energie vergen en onnodig veel administratieve rompslomp tot gevolg hebben. In dit verband noemen we enkele actuele zaken:

- Wet markt en overheid, die bij gemeenten vooral leidt tot een verhoging van de administratieve belasting;
- Wet op vennootschapsbelasting, er zijn plannen om deze van toepassing te verklaren op overheidslichamen, waardoor gemeenten moeten gaan voldoen aan extra administratieve en fiscale verplichtingen;
- Schatkistbankieren en Wet Hof met het risico dat onze investeringsmogelijkheden op termijn beperkt kunnen gaan worden;
- Btw, bij het aangaan van samenwerkingsverbanden kan stijgende btw-druk beperkend en remmend werken;
- Wet openbaarheid van bestuur, waarvan veelvuldig oneigenlijk gebruik gemaakt wordt met als doel het verbeuren van dwangsommen;
- Wet waardering onroerende zaken(WOZ), met een sterk oplopend aantal bezwaren, die geïnitieerd worden door bureaus op basis van no cure no pay met het oogmerk de wettelijke vergoeding te innen.

Dit kost veel extra geld, maar ook veel energie en capaciteit, die we niet kunnen inzetten voor de grote uitdagingen waarvoor de gemeenten momenteel staan.

Op basis van het voorgaande kunnen we ons niet aan de indruk onttrekken dat de gemeenten (financieel) nog verder in zwaar weer komen. Dit is een slechte basis voor de beoogde hervormingen bij de decentralisaties. Loyaliteit is goed, maar vraagt vanuit onze verantwoordelijkheid ook om een kritische houding. Vooralsnog lijkt het accent te liggen op het realiseren van bezuinigingen en is het realiseren van maatschappelijk verantwoorde oplossingen vooral een aangelegenheid voor de gemeenten. Uiteraard kan het niet anders zijn dat dit een gezamenlijke verantwoording blijft van het Rijk en de decentrale overheden.

Op basis hiervan verzoeken wij u om de gemeenten verder te ontzien bij eventuele verdere en toekomstige bezuinigingen en vooral te investeren in een goede basis met voldoende financiële weerbaarheid voor de gemeenten om de beoogde hervormingen en bezuinigingen op een maatschappelijk verantwoorde manier vorm te geven.

Wij gaan ervan uit, dat u onze zorgen deelt vanuit het belang van oplossingen met draagvlak en met voldoende kwaliteit om aan de node van onze burgers en met name de meest kwetsbare groepen te kunnen blijven voldoen.

Als zorgzame partner, maar op basis van realistische en haalbare uitgangspunten, willen wij ons samen met u blijven inzetten voor een verantwoord voorzieningenniveau.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Helmond
de burgemeester

de secretaris

Two handwritten signatures in black ink. The signature on the left is more complex and angular, while the one on the right is more fluid and cursive.

Deze brief is tevens verzonden aan:

De leden van de Tweede kamer der Staten –Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

